ที่ นศ ๐๐๑๗.๑/ว ๔๒๕๗

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง หลักการและแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓

เรียน นายทะเบียนอำเภอ ทุกสำนักทะเบียน

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ นศ ๐๐๑๗.๑/ว ๔๖๔ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สรุปหลักการและแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

๒. กฎกระทรวง กระบวนการให้คำปรึกษาเยียวยาก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งยังเป็นเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๔

๓. กฎกระทรวง การสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔

๔. ระเบียบคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอขยายระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๔

๕. ระเบียบคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔

ตามที่จังหวัดได้จัดส่งและแจ้งให้ทราบว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำร่างพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และจะมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป พร้อมให้ถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง นั้น

กรมการปกครองแจ้งว่า ได้จัดทำสรุปหลักการและแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ พร้อมกฎกระทรวงและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ส่งมาพร้อมนี้ เพื่อใช้เป็นคู่มือและข้อมูลในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม และเลิกรับบุตรบุญธรรม ให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป (ให้ดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วยจาก www.pokkrongnakhon.com มุมหนังสือราชการ (จังหวัด) หน้าเว็บไซต์)

ขอแสดงความนับถือ

(นายเดชา กังสนันท์)
ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่ทำการปกครองจังหวัด
กลุ่มงานปกครอง
โทร./โทรสาร ๐-๗๕๓๔-๐๗๓๘
www.pokkrongnakhon.com

สรุปหลักการและแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

ตามที่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการรับ – เลิกรับบุตรบุญธรรม ตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของนายทะเบียนที่ควรรู้ มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ต้องจัดให้มีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมก่อน โดยมีรายละเอียดการเตรียมความพร้อมเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ (มาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๒. กำหนดให้การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศ

(๑) ซึ่งเป็นประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ

(๒) โดยหน่วยงานซึ่งมีอำนาจของประเทศดังกล่าวรับรองว่าได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาข้างต้นแล้ว

(๓) การรับบุตรบุญธรรมนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๔) ให้ถือว่าเป็นการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทย

ทั้งนี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจในการประกาศรายชื่อประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๕/๑ แห่ง พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๓. กำหนดให้นายทะเบียนต้องตรวจสอบด้วยว่าการให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนั้น ไม่ได้มีการใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือเป็นคนกลางกระทำการชักจูงให้ค่าจ้างหรือค่าตอบแทนหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มิควรได้ ซึ่งหากตรวจสอบพบให้งดการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมและแจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลที่กระทำผิดเพื่อให้ถูกลงโทษต่อไป (มาตรา ๑๘/๑ มาตรา ๓๔/๑ และมาตรา ๓๘/๑ แห่ง พ.ร.บ.การรับเด็ก พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๔. เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.๒๕๒๒ จึงได้มีการกำหนดวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยการตรวจสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ (มาตรา ๒๑ แห่ง พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๕. กำหนดให้มีการขยายระยะเวลาการรับจดทะเบียนภายหลังจากที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอนุมัติแล้ว จากเดิมภายในกำหนด ๖ เดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรืออนุมัติ หากมีพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้มิอาจดำเนินการจดทะเบียนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้

/คณะกรรมการ...

คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจพิจารณาขยายระยะเวลาการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมออกไปอีกได้ไม่เกิน ๓ เดือน นับแต่วันที่พฤติการณ์พิเศษนั้นได้สิ้นสุดลงตามขั้นตอนของระเบียบคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอขยายระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีมีพฤติการณ์พิเศษ พ.ศ.๒๕๕๔ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ (มาตรา ๒๙ แห่ง พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๖. การเลิกรับบุตรบุญธรรมกรณีที่บุตรบุญธรรมยังเป็นเด็ก นายทะเบียนจะจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมให้ทันทีไม่ได้ เว้นแต่ได้ผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาเยียวยาก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรม และมีหนังสือรับรองประกอบการขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมหรือคำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๕๙๘/๓๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งขั้นตอนและวิธีการเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยกระบวนการให้คำปรึกษาเยียวยาก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งยังเป็นเด็ก พ.ศ.๒๕๕๔ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ (มาตรา ๓๑/๑ แห่ง พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๗. ในการเลิกรับบุตรบุญธรรม ผู้เลิกรับบุตรบุญธรรมต้องรับผิดชอบเสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาต่อไปจนกว่าเด็กนั้นจะบรรลุนิติภาวะ หากบุตรบุญธรรมนั้นยังเป็นเด็ก

(๑) และเด็กนั้นเคยอยู่ในความปกครองของสถานสงเคราะห์ในขณะที่มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะดูแลเด็กนั้นต่อไป

(๒) และกรณีเด็กนั้นเป็นคนพิการและทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ ผู้เลิกรับบุตรบุญธรรมจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูต่อไปแม้ว่าจะบรรลุนิติภาวะแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่บุตรบุญธรรมกระทำการต้องด้วยมาตรา ๑๕๙๘/๓๓ (๑)(๒)(๓) หรือ(๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือมีผู้รับบุตรบุญธรรมผู้อื่นรับอุปการะเลี้ยงดูแล้ว (มาตรา ๓๑/๑ แห่ง พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

****

กฎกระทรวง

กระบวนการให้คำปรึกษาเยียวยาก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งยังเป็นเด็ก

พ.ศ. ๒๕๕๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากผู้รับบุตรบุญธรรมว่าประสงค์จะเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งยังเป็นเด็ก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามผู้รับบุตรบุญธรรมถึงปัญหาการเลิกรับบุตรบุญธรรมและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาความสัมพันธ์ในเบื้องต้น หากผู้รับบุตรบุญธรรมยังคงประสงค์จะเลิกรับบุตรบุญธรรมอยู่ ให้มีการเข้าสู่กระบวนการให้คำปรึกษาเยียวยาตามข้อ ๒ และข้อ ๓

ข้อ ๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเลิกรับบุตรบุญธรรมดังต่อไปนี้ เพื่อดำเนินการให้คำปรึกษาเยียวยาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งจากผู้รับบุตรบุญธรรมว่ายังคงประสงค์จะเลิกรับบุตรบุญธรรมตามข้อ ๑

(๑) สาเหตุของการเลิกรับบุตรบุญธรรม

(๒) สภาพจิตใจและสภาพสังคมของบุตรบุญธรรม

(๓) ประเมินสภาพปัญหาการเลิกรับบุตรบุญธรรม

ในกรณีจำเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด แล้วแต่กรณี อาจขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งได้ไม่เกินสองครั้งครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน

ข้อ ๓ ในการดำเนินการตามข้อ ๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หารือร่วมกันในการวางแผนดำเนินการให้คำปรึกษาเยียวยา โดยอาจเชิญผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้มาร่วมประชุมหารือได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

(๑) บุคคลผู้ได้ให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(๒) ผู้รับบุตรบุญธรรม

(๓) บุตรบุญธรรม

(๔) ผู้เกี่ยวข้องด้านเด็ก เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ หรือจิตแพทย์

ข้อ ๔ เมื่อการดำเนินการตามข้อ ๒ ได้เสร็จสิ้นลงแล้ว หากผู้รับบุตรบุญธรรมยังคงยืนยันที่จะเลิกรับบุตรบุญธรรม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สรุปผลการให้คำปรึกษาเยียวยาเสนอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อใช้ในการพิจารณาออกหนังสือรับรองสำหรับประกอบการขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม หรือสำหรับประกอบการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๕๙๘/๓๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หนังสือรับรองตามวรรคหนึ่งให้มีอายุหกเดือนนับแต่วันที่ออกหนังสือ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
สันติ พร้อมพัฒน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๑/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้กระบวนการให้คำปรึกษาเยียวยาก่อนเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งยังเป็นเด็กเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

การสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่
และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอม
ในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม
พ.ศ. ๒๕๕๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ว่ามีความเหมาะสมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือไม่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประวัติและข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานครอบครัว

(๒) สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

(๓) การประกอบอาชีพและสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

(๔) สภาพจิตตามกระบวนการทดสอบทางจิตวิทยา

(๕) ประวัติทางอาชญากรรม

(๖) ทัศนคติและความเหมาะสมในการอุปการะเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่เด็ก

(๗) เหตุผลในการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

ข้อ ๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) ประวัติและข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานครอบครัว

(๒) เหตุผลในการมอบเด็กให้เป็นบุตรบุญธรรม

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ศาลได้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือกรณีที่เด็กอยู่ในความดูแลหรืออุปการะเลี้ยงดูของสถานสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก โดยสถานสงเคราะห์นั้นเป็นผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและให้ความยินยอมแล้ว

ข้อ ๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) ประวัติและข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐานครอบครัว

(๒) สภาพความเป็นอยู่และการได้รับการอุปการะเลี้ยงดู

(๓) ความประสงค์และความเห็นในการที่จะเป็นบุตรบุญธรรม

ในกรณีที่เด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมไม่สามารถให้ถ้อยคำได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) จากบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
สันติ พร้อมพัฒน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้การสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ระเบียบคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอขยายระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียน รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีมีพฤติการณ์พิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และมติคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๔ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอขยายระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในกรณีมีพฤติการณ์พิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๔"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในกรณีมีพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมิอาจดำเนินการจดทะเบียนภายในกำหนดหกเดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง ให้ผู้ขอรับเด็กแจ้งพฤติการณ์พิเศษต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นับตั้งแต่รู้ว่ามีพฤติการณ์พิเศษเกิดขึ้น และยื่นคำร้องพร้อมแสดงหลักฐานแห่งพฤติการณ์พิเศษต่อคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม คณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมส่วนกลาง หรือคณะอนุกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี

ข้อ ๔ เมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ฯ ตามข้อ ๓ ได้รับคำร้อง อาจพิจารณาขยายระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมออกไปอีกไม่เกินสามเดือนนับแต่วันที่พฤติการณ์พิเศษนั้นได้สิ้นสุดลง

ข้อ ๕ ให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔
ปกรณ์ พันธุ
อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
ประธานกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

พระราชบัญญัติ

การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๕๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

เป็นปีที่ ๖๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๕ เพื่อคุ้มครองเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และการเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

การขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดให้มีการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมแก่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมและเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด"

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

"มาตรา ๕/๑ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ โดยหน่วยงานซึ่งมีอำนาจของประเทศดังกล่าวรับรองว่าได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาข้างต้นแล้ว และการรับบุตรบุญธรรมนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ถือว่าเป็นการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศรายชื่อประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศในราชกิจจานุเบกษา"

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

"มาตรา ๑๘/๑ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือเป็นคนกลางกระทำการชักจูงโดยให้ค่าจ้างหรือค่าตอบแทนหรือประโยชน์อย่างอื่นที่มิควรได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม"

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

"การสอบคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และความเหมาะสมของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

"ในกรณีมีพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้มิอาจดำเนินการจดทะเบียนภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมยื่นคำร้องแสดงพฤติการณ์พิเศษต่อคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และคณะกรรมการอาจพิจารณาขยายระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมออกไปอีกไม่เกินสามเดือนนับแต่วันที่พฤติการณ์พิเศษนั้นได้สิ้นสุดลง"

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

"มาตรา ๓๑/๑ ในกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมประสงค์จะเลิกรับบุตรบุญธรรม หากบุตรบุญธรรมนั้นยังเป็นเด็ก ก่อนที่จะมีการขอจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมหรือก่อนที่จะยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๑๕๖๙/๓๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้รับบุตรบุญธรรมจะต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาความสัมพันธ์ในเบื้องต้น และจะต้องเข้าสู่กระบวนการให้คำปรึกษาเยียวยาก่อน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มีการเลิกรับบุตรบุญธรรม หากบุตรบุญธรรมนั้นยังเป็นเด็ก และเด็กนั้นเคยอยู่ในความปกครองของสถานสงเคราะห์ในขณะที่มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่จะดูแลเด็กนั้นต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อจัดให้เด็กได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก โดยผู้รับบุตรบุญธรรมที่เลิกรับบุตรบุญธรรมนั้นยังคงมีหน้าที่ในการเสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาตามสมควรและตามความสามารถของตนจนกว่าเด็กนั้นจะบรรลุนิติภาวะและจำต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูต่อไปหากเด็กนั้นเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้แม้ว่าจะบรรลุนิติภาวะแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่บุตรบุญธรรมกระทำการต้องด้วยมาตรา ๑๕๖๙/๓๓ (๑) (๒)(๓) หรือ (๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือมีผู้รับบุตรบุญธรรมผู้อื่นรับอุปการะเลี้ยงดู บุตรบุญธรรมผู้นั้นไม่มีสิทธิได้ค่าอุปการะเลี้ยงดูตามความในมาตรานี้ ทั้งนี้ ในการเรียกร้องค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการและพนักงานอัยการจะฟ้องคดีแทนก็ได้"

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๓๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ หรือมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๔/๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

"มาตรา ๓๔/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘/๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

"มาตรา ๓๘/๑ ผู้ใดกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๘/๑ นอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย ผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ มีบทบัญญัติบางประการที่ยังไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือในการรับรองบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ และพิธีสารเลือกรับต่อท้ายอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง การค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็กซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี สมควรกำหนดให้การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมในต่างประเทศซึ่งได้กระทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาดังกล่าวแล้วมีผลเป็นการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมโดยชอบด้วยกฎหมายในประเทศไทย และกำหนดโทษผู้ที่ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือเป็นคนกลางโดยมีค่าตอบแทนที่มิควรได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๘/๑ ซึ่งกระทำนอกราชอาณาจักรโดยรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้มีการเยียวยาแก้ไขปัญหาก่อนการเลิกรับบุตรบุญธรรมและกำหนดค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูภายหลังเลิกรับบุตรบุญธรรม ตลอดจนกำหนดแนวทางในการสอบคุณสมบัติของผู้จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม บุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม และขยายเวลาในการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมออกไปได้ หากมีพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการจดทะเบียนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้